

Pangajhârân Bhâsa Madhurâ Malathè Satompang

Ka'angghuy Morèd SMP/MTs Kellas IX

Aḍhâsar Kurikulum Merdeka
Dinas Pendidikan Provinsi Jawa Timur

GLOBAL OFFSET SEJAHTERA

9

Pangajhârân Bhâsa Madhurâ 9

Malathè Satompang

Ka'angghuy Morèd SMP/MTs Kellas 9

Angghidhân:

Dr. Moh. Hafid Effendy, M.Pd.
Mahrus Miyanto, S.Pd., M.M.

Editor

Isya Sayunani, M.Pd.
Moh Syafi'i Asyari

Layout Isi

Hadi Wibowo
Romadhon

Desain Cover

Rahmat Mustofa Ridwan

Ilustrator

Tim Penerbit

Cetakan Pertama : Tahun 2025

ISBN :

978-623-8779-30-7 (no.jil.lengkap)
978-623-8779-36-9 (jil.3)

Tata letak buku ini menggunakan Program CorelDRAW X7, Adobe Photoshop CC
Font isi menggunakan Fira Sans (10-12pt)
Ukuran buku: 17,6 x 25 cm
vi + 122 halaman, ilustrasi

© Hak cipta dilindungi oleh undang-undang

Tidak dibenarkan mengutip, menjiplak, atau memfotokopi sebagian atau seluruh isi buku ini serta memperjualbelikannya tanpa izin tertulis dari Penerbit.

Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 19 Tahun 2002 tentang Hak Cipta Pasal 72
Ketentuan Pidana Sanksi Pelanggaran.

1. Barang siapa dengan sengaja dan tanpa hak melakukan perbuatan sebagaimana dimaksud dalam Pasal 2 Ayat (1) atau Pasal 49 Ayat (1) dan Ayat (2) dipidana dengan pidana masing-masing paling singkat 1 (satu) bulan dan/atau denda paling sedikit Rp1.000.000,00 (satu juta rupiah), atau pidana penjara paling lama 7 (tujuh) tahun dan/atau denda paling banyak Rp5.000.000.000,00 (lima miliar rupiah).
2. Barang siapa dengan sengaja menyiarkan; memamerkan, mengedarkan, atau menjual kepada umum suatu ciptaan atau barang hasil pelanggaran Hak Cipta atau Hak Terkait sebagaimana dimaksud pada Ayat (1) dipidana dengan pidana penjara paling lama 5 (lima) tahun dan/atau denda paling banyak Rp500.000.000,00 (lima ratus juta rupiah).

Dhâdhâbuwân Pangangghit

Assalamu'alikum Wr.Wb.

Ator kabiddhân kaulâ mojhi sokkor dâ' Allah Sè Maha Aghung, amarghâ buku Pangajhârân Bhâsa Ðaèrah Madhurâ kellas VII kantos IX sè abhul-ombhul "Malathè Satompang" ampon lastarè èpaterbi'.

Buku pangajhârân ka'dinto èsoston ka'angghuy ma-loma dâ' sadhâjâ morèd sè alâng-saghulung sareng bhâsa Madhurâ rè-saarèna. Bhâb ka'dinto sanget rajâ ghunana kaangghuy mertè bhuḍhâjâ Madhurâ, sabâb bhâsa ka'dinto mênangka bâi' dâlemma bhuḍhâjâ. Manabi sadhâjâ ngangodâdhân ta' angghâḍhuwi ghuli enneng akadhi sè kasebbhut, madhââ rogina orèng Madhura.

Buku ka'dinto lastarè lèbât lalampa'an sè cokop abit, jhughâ bhinareng ka'addhreganna para Pangangghit sè ta' cokbâ asabbhil kantos lastarè, akor sareng ngen-angen sè èkamaksod. Pan-saponapan papangghiyân ampon è bâḍâ'âghi ka'angghuy ngaollè ngen-angenna kaulâ Panjh

Capaian Pembelajaran dan Tujuan Pembelajaran

Elemen	Capaian Pembelajaran	Tugas Pembelajaran
Menyimak	Peserta didik mampu menganalisis dan memaknai informasi berupa gagasan, pikiran, perasaan, pandangan, arahan atau pesan yang tepat dari berbagai jenis teks (nonfiksi dan fiksi) audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog, dan gelar wicara. Peserta didik mampu mengeksplorasi dan mengevaluasi berbagai informasi dari topik aktual yang didengar.	Peserta didik mampu mengidentifikasi teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar.
		Peserta didik mampu menganalisis teks tembang kreasi (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar.
		Peserta didik mampu memaknai pesan yang tepat dari teks tembang kreasi (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar.
		Peserta didik mampu menyimpulkan isi teks tembang kreasi (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) yang didengar.
Membaca dan Memirsa	Peserta didik memahami informasi berupa gagasan, pikiran, pandangan, arahan atau pesan dari berbagai jenis teks deskripsi, narasi, puisi, eksplanasi dan eksposisi (cerkak/cerpen, cerita wayang/topeng dhalang, geguritan/ puisi, pacelathon/ dha-kandha, macapat/ tembang macapat) yang beraksara Latin dan /atau aksara Jawa/Carakan Madura, teks visual untuk menemukan makna yang tersurat dan tersirat. Peserta didik menginterpretasikan informasi untuk mengungkapkan simpati, ke	

		Peserta didik mampu menganalisis kosa kata baru (bhâsa lalongêt) dari teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) visual yang dibaca dan dipirsa. Peserta didik mampu menyimpulkan isi dari teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) yang dibaca dan dipirsa.
Berbicara dan Mempresntasikan	Peserta didik mampu menyampaikan gagasan, pikiran, pandangan, arahan atau pesan untuk tujuan pengajuan usul, pemecahan masalah, dan pemberian solusi secara lisan dalam bentuk monolog dan dialoglogis, kritis, dan kreatif sesuai dengan tata krama. Peserta didik mampu menggunakan dan memaknai kosa kata baru yang menggunakan basa rinengga/ lalonget untuk berbicara dan menyajikan gagasan sesuai unggah-ungguh basa/ ondhaghanbhâsa. Peserta didik mampu berdiskusi secara aktif, kontributif, efektif, dan santun. Peserta didik mampu menuturkan dan menyajikan ungkapan simpati, empati, peduli, dan penghargaan dalam bentuk teks informatif dan fiksi melalui teks multi moda. Peserta didik mampu mengungkapkan dan mempresntasikan berbagai topik aktual secara kritis.	Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ) secara lisan dan menyampaikan menggunakan lalonget sesuai ondhaghanbhâsa. Peserta didik mampu berdiskusi secara aktif, untuk menuturkan dan menyajikan berupa penghargaan/apresiasi terhadap teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks topèng dhâlâng, Carakan Madhurâ), melalui teks multimoda. Peserta didik mampu mempresntasikan hasil diskusi tentang teks (Teks Lagu Kreasi, Puisi, Tembhâng macapat, Teks top

Èssèna Buku

Dhâdhabuwân Pangangghit Capaian Pembelajaran dan Tujuan Pembelajaran Èssèna Buku

iii
iv
vi

SEMESTER 1

Bâbulângan 1

GLOBALISASI _____ 1

Ca'-Oca'sè parlo èkaonèngè _____ 1

Sangghemman Mongghu Abâ' Dhibi' _____ 2

Panèlayan Bâbulângan 1 _____ 18

Glosarium Parèbhâsan _____ 21

Bâbulângan 2

PEREKONOMIAN _____ 23

Ca'-Oca'sè parlo èkaonèngè _____ 23

Sangghemman Mongghu Abâ' Dhibi' _____ 24

Panèlayan Bâbulângan 2 _____ 39

Glosarium Parèbhâsan _____ 4

Bâbulângan 1

GLOBALISASI

È jhâman samangkên ampon sakabbhina bâdâ tor santa'na teknologi sê ampon nyebbâr neng sa'antêro andhâddhiyaghi manossa sajân santa' è dâlem ajhâlânè kaoḍi'ân.
Ponapa santa' è dâlem nyarè kasab otabâ santa' sê nyarè èlmo mongghu ngangodâdhân.
Mêlana kodhu ghu-ongghu ngobâsanè tèknologi nyopprè ta' ècapo' tēpo neng samacemma kal-akkalan.

Sumber Gambar: www.istock.com

Cap-Ocabhân:

Bhuppa' bhâbbhu' Ghuru Rato kodhu Èstowaghi nyopprè jhumambhâr ajhâlânè oḍi' akor atong-rontong

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi pada teks ludruk berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pesan yang terkandung dalam teks ludruk berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada teks ludruk berbentuk audiovisual.
4. Peserta didik mampu menghubungkan atau mengaitkan informasi yang ada di dalam teks ludruk berbentuk audiovisual dengan kehidupan sehari-hari.
5. Peserta didik mampu mengidentifikasi pemilihan diksi (lalongèt), kosa kata, èjhâ'ân serta sistematika teks ludruk yang dibaca dan dipirsa.
4. Peserta didik mampu menyimpulkan pesan dalam teks ludruk yang dibaca dan dipirsa dengan menggunakan ondhâgghân bhâsa.
5. Peserta didik mampu menirukan teks ludruk yang disajikan sesuai dengan tatakrama.
6. Peserta didik mampu menulis teks sederhana dengan menggunakan bhâsa lalongèt dan berdasarkan pengalaman pribadi dan atau kehidupan sehari-hari disesuaikan ondhâgghân bhâsa.
7. Peserta didik mampu menyunting teks ludruk dengan memperhatikan pedoman ejaan bahasa Madhura dan kaidah kebahasaan (èjhâ'ân tor ondhâgghân bhâsa)

A. Èyatorè Mèyarsa'aghi

1. Ponapa Sampèyan ngaghâli bhidhâna luddruk sareng drama?
2. Ponapa Sampèyan pangalaman ngoladhi ghun-tèngghun luddruk neng dhisana?

Jhâjhârbâ'ân:

Neng lalampa'an

(lawak), kèng-bingkèng bhâbhâghân 3 carêta sê bhâdhi êkamaèn.

Mongghu neng è Madhurâ Ludruk jhughâ bâdâ, biyasana Ludruk sê bâdâ è Madhurâ èngghi panêka tradisional. sê sapanêka kabâdâ'ân Ludruk panêka ngakorraghi sareng kabâdâ'ân sê bâdâ è Madhurâ, saê carêtana sareng bâkto aghuna'aghi bhâsa Madhurâna.

“Tari ngremo” ta' mabi èpabâdâ, otabâ biyasana èghântè'è sareng tari Ronḍing otabâ Penca' Silat. Bâdâ jhughâ sê èghantè'è sareng tari Topèng ghettak.

Ludruk (asal dâri jhâbâ Tèmor) Ludruk asal dâri Jombang Jhâbâ Tèmor kalabân abhâkta carêta (lakon) kaoḍi'ânna sê bâdâ è sakobhengnga masyarakat kalabân aghuna'aghi bhâsa “dialek” Jhâbâ Tèmor. Sa'amponna panêka nyebbhar dâ' kennengngan laèn akadhi dâ' Karèsidènan Madiun, Kediri, kantos dâ' Jhâbâ Tengnga. Sadhâjâ sê amaèn èngghi orèng lakè'. Biyasaèpon sabellunna carêta Ludruk êkabidhi, èawwalè sareng tatèngghun: *Tari ngremo (tari kepahlawanan)*, *samarèna tari èterrossaghi sareng “dagelan (lawakan)”*, *kèng-bingkèng carêtana*.

Neng è

- Pa' Sayuti : “loh, ongghuwân Pa', masa' pa' arè kamalèngan ros-terrosan?”
- Pa' Sakrani : “Èngghi lerres....kanca kaulâ sèttong kantor bâdâ sè aengghun neng kampong tatangghâ.”
- Pa' Jailani : “Ponapa neng kampong tatangghâ panèka ampon nganghungè empa' hansip sè ampon aghilirân siang malem ka'angghuy ajâgâ?”
- Pa' Satuni : “Wah, ponapa'a bisaos alasanèpon, kita ta' bisa namong ngambhuwaghi hansip.”
- Pa' Samsudin : “Bânnè ka'angghuy abhillâi abâ', tape hansip kan jhughân manossa. Tarkadhâng bâdâ ènthèngnga jhughân. Dhâddhi teptep èbhârenggè sareng masyarakat, kajhâbhâna pikèt palèng sakonè' 2 orèng hansip”.
- Pa' Satuni : “Kaulâ dhibi' korang saroju' kalabân kapotosan aghântè'è obâng monghu bârgâ sè piket ka'angghuy ajâgâ poskamling. Pamangghina katon mamabâ keamanan kampong. Ènghalè keamanan kampong sanget parlo.”
- Pa' Sakrani : “Ègghi lerres Pa' RT. Sè soghi ngaghungè obâng ka'angghuy maghâmpang tugassa ngèrèng patrol.”
- Pa' Sayuti : “Dhâddhi kaulâ toḍus. Marghâ pan-saponapan kaulâ mèle ka'angghuy majâr ḍhindhâna sè ngèrèng apatrol.”
- Pa' Satuni : “Ampon Pa' Yono. Ta' paponapa, ampon talanju' dhâddhi, èngghi ta' paponapa. Sè cè' parlona kita areng-sareng ka'angghuy ajâgâ kampong

Latèyan 3

Èyatorè nyarè tor tantowaghi pessen sè bâdâ dâlem teks ludruk kasebbhut!

B. Èyatorè Maos

1. Luddruk otabâ drama ponapa sè pangalaman èyoladhi Sampèyan?
2. Ponapa Sampèyan bisa abhidhâ'aghi drama sareng ghun-tèngghun sè laèn?

Parlo Èkaghâli Saè:

Neng lalampa'an panèka, ngèrèng sampèyan sakanca'an maos du'a' dhimèn ka'anghuy kènggèng kariḍâ'anna Sè Kobâsa. Sa'amponna maos dua'. Ngèrèng mèyarsa'aghi jhâjhârbâ'anna ghuru bhâb ngartè'è ca'-oca' sè anyar neng teks ludruk è bâbâ panèka. Carana ngartè'è ca'-oca's è bâdâ neng teks drama otabâ ludruk, Sampèyan kodhu ngaghâli saè bujuddhâ oca'. Ponapa oca' kasebbhut tamaso' ḍâ' oca' asal, oca' obâ'ân, oca' semmo, oca' rangkep, tor ponapa tamaso' ḍâ' oca' camporan. Manabi ampon ngaghâli ḍâ' bujuddhâ oca'. Pramèla ḍâri ka'ḍinto

Latèyan 1

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka akor sareng tèks bâca'an è attas!

1. Langkong saponapa Pa' Markasan maekkos bengkona?
2. Saponapa bânnya'na na'-kana' sè ekkos è bengkona pa' Markasan?
3. Aðhâbu ponapa pa' Markasan ðâ' na'-kana' ekkossanna?
4. Kadhiponapa carana kaangghuy ngaollè ha' kapènterran sareng ha' katentremman?
5. Kadhiponapa jâwâbhâna na'-kana' ekkos salastarèna è dhukanè sareng pa' Markasan?

Latèyan 2

Jhâjhâl teks bâca'an kasebbhut karembhâk sareng sakanca'an ka'angghuy èbhâðhi teks drama otabâ luddruk! Saellana èbhâðhi teks drama lajhu kandhâ'aghi neng aðâ'na kellas. Kanca sè laèn aparèng sangghemman!

Latèyan 3

C. Èyatorè Abu-Đhâbu

1. Ponapa Sampèyan pangalaman ngoladhi ghun-tèngghun luddruk?
2. Ponapa Sampèyan ngaghâli panglako sè bâḍâ neng drama otabâ luddruk?

Parlo Èkaghâli Saè:

Neng lalampa'an panèka, ngèrèng Sampèyan sakanca'an maos du'a' ḍhimèn ka'anghuy kèngèng kariḍâ'anna Sè Kobâsa. Sa'amponna maos du'a'. Ngèrèng mèyarsa'aghi jhâjhârbâ'anna tor parèntana ghuru.

Maos Patètè!

Drama otabâ luddruk jhughân marlowaghi bâkto, sè sapanèka èmaksottaghi ka'angghuy maod'i' lakon sè ètèngghuwaghi ḍâ' sè nèngghu, sabâb drama aropa ghun-tèngghun. Bâgiyâna bâkto drama kasebbhut akadhi:

1. Bhâbhâghân = bhâbhâghân panèka bâgiyân sè palèng rajâ ḍâri drama. Bâḍâ drama tello' bhâbhâghân, empa' otabâ coma sabhâbhâk. Sèttong bhâbhâghân kadhaddhiyân ḍâri pan-saponapa lakon pèndâ' (adegan).
2. Adegan = bâgiyân ḍâri bhâbhâghân. Sèttong adegan mènangka terrosan ḍâri gh

3. Prolog = Dâh-kandhâ mênangka pamokka'na carêta tor ajhârbâ'aghi pasêra sê dhâddhi pemeran utama. Prolog biyasana aparèng katerrangan bhâb carêta sê bhâkal êmaènnaghiyâ.
4. Epilog = Mênangka panotop dâri carêta drama tor jhughân aparèng pokeddhâ carêta.

Maos patalètè!

MIRAS

- Samsudin : “Sanonto pon bâdâ PERDA Ka'angghuy ngalarang MIRAS (Minuman Keras)”
- Sayuti : “Sanyatana Ghustè Allah ampon ngalarang miras ghânèko.' Kabit dhimèn bâkto toronna Al Qur'an dâ' Kanjeng Nabbhi.”

Sumber Gambar: www.istock.com

- Samsudin : “Engghi, anapè rèng-orèng ghi' maksa sê ngènoma miras sê mamabu' ghânèko. Dhâbuna Ghustè Allah neng Al Qur'an; Rèng – orèng jârèya atanya dâ' bâ'na (Muhammad), bhâb towa' bân judi, kabâlâ jhâ' towa' bâ

Latèyan 1

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân nyarè jâwâbhân è dâlem dâ-kandhâ è attas !

1. Ponapa sè èmaksod miras? Ponapa'an macemma sebhhuttaghi!

2. Kadhipinapa dâbuna Allah bhâb Miras neng Al-Qur'an?

3. Kadhiponapa dâbuna Allah bhân towa' mênorot teks kasebbhut?

4. Aponapa mè' towa' bisa marosa' kabhârâ tor masengka dâ' dâ'ârân laènna?

5. Ponapa oca' laènna dâri PEMKAB?

Latèyan 3

Jhâjhâl karembhâk sareng sakanca'an artèna ca'-oca' è bâbâ panèka, lajhu bhâdhi okara kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi bhunten!

1. èbiyus : _____
2. kabit dâhimèn : _____
3. modhâraddhâ : _____
4. marabeng tèngal : _____</

D. Èyatorè Nyerrat

1. Ponapa Sampèyan pangalaman dâri ghuruna ka'angghuy ngoladhi luddruk?

2. Ponapa Sampèyan onèng abhidhâ'aghi drama sareng luddruk?

Parlo Èkaghâli Saè:

Neng lalampa'an panèka, ngèrèng sampèyan sakanca'an maos dua' dhimèn ka'angghuy kèngèng kariḍâ'anna Sè Kobâsa. Sa'amponna maos dua'. Ngèrèng mèyarsa'aghi jhâjhârbâ'anna ghuru bhâb nèrowaghi teks drama akor sareng tata kramana sareng kadhiponapa abhâḍhi rèngkessan ka'angghuy nalèktèghi pessen otabâ amanat è ḍâlem teks drama otabâ luddruk.

Mènorot Akhmad Saliman (1996:67) amanat èngghi panèka sadhâjâ sè èpaḍâpa' sareng sè ngarang. Kapprana amanat sareng pengarang ta' èpaḍâpa' kalabân rang-terrangan, nangèng kalabân parsemmon, kantos pamèyarsa sè bisa aken-rèken artè'èpon. Amanat bâḍâ ḍuwâ', èngghi panèka: (1) Amanat (pessen) religius (kaaghâma'an), (2). Amanat (pessen) kritik sosial. Ngèrèng oladhi teks drama è bâbâ panèka, lajhu toro'è pakonna ghuruna.

Nèrowaghi Teks Drama ot

MELASSA DHÂDDHI ANA' KABÂLLUN

È sèttong dhisa bâdâ keluarga sè sederhana. Pak Hadi ngaghungè sèttong raji tor ðuwâ' potra binè' sadhâjâ. Sèttong arè rajina Pak Hadi adhingghâl omor. Sataon salastarèna rajina adhingghâl omor Pak Hadi araji polè. potrana Pak Hadi saroju' sadhâja manabi ramanas araji polè. Dhinèng nyatana embu' kabâllunna panèka dhengghi dâ' ana' kabâllunna. Pak Hadi araji sareng randhâ sè ngaghungè ðuwa' potra, lakè' sareng binè'. È Sèttong arè bâkto Bhu' Lima ghi-lèngghiân è ampèr, Bhu' Lima adhikanan Ifah.

Sumber Gambar: www.istock.com

Bu' Lima : “Ifah (ngolok li- bâliyân sambi aghighir) aḍḍa... dâ' ḍimma bhâi orèng jârèya è lok-olok ta' ghellem ngèḍing kopèngnga! kopok ngara!”

Ifah : “Bâḍâ ponapa bu' ...?”(sambi aromassa takò' dâ' embu' kab

Bu' Lima : “O bhâgus yâ acaca malolo, sêngko' kan la ngoca' ka bâ'na Fah soro amassa' dhâddhi acaca. Dâ' đinna' bâ'na Is!”

Iis : “anapaa ajunan bu'?”

Bu' Lima : “Bâ'na rèya korang ajhâr, sêngko' èkoca' ma' lampir. Mon bâ'na apa. Bâ'na dhâddhi buju' lampirra yâ ! dâ' đinna' kabbhi ka đuwâ jârèya!” (sambi mokol Ifah ban Iis)

Ifan bân Iis : “Ampon bu'” (sambi li-bâliân)

Novi bân Fery dâteng sè asakola pas Novi atanya .

Novi : “Bâdâ ponapa bu' mè' cè' rammèna?”

Bu Lima : “Rèya Novi cè' korang ajhâr dâ' sêngko'! Sêngko' èkoca' ma' lampir.”

Novi : “O èngghi bu' bhâgus terrosaghi pokol pa kajâ!”

Fery : “Ampon bu'. Nèser Ifah bân Iis (sambi èntar dâ' Ifah bân Iis) Ifah bân Iis potrana ajunan jughâ bu'.”

Bu' lima : “Jhâ' ro'-noro' bâ'na Fer ! la-bângal alabân dâ' sêngko' yâ!”

Fery : “èngghi ampon. la bâ'na amassa' polè Fah, bâ'na maso' ka kamar dhuli.”

Bu' Lima : “Lu'-ghâllu bâ'na Fah ! ajhâri sopan santun jârèya ale'na ngartè

Ifah : “Engghi bu'!”

Samarèna kadhâddhiân Pak Hadi dâteng đâri sabâna.

Pak Hadi : “Assalamu'alaikum!” (sambi nok thok labâng)

Bu' Lima : “Wa'alaikum salam!” (sambi mukka' labâng)

Novi : “Fahifah ma' cè' abiddhâ sè amassa'. Sèngko' lapar dhuliân rapa!”

Ifah : “Iyâ dântos' lè' para' marèa la.”

Novi : “Dâri ghellâ' para' marèa malolo. Sènga' bâ'na èkabâlââ ka' embu'.”

Ifah : “Iya' lè' lamarè.” (sambi ngangko' massa'âna)

Novi : “Aèngnga ñimma?”

Ifah : “Dântè' ghi' èkala'aghiâ.” (sambi maso' ka dâpor)

Ifah : “Iya' lè'!”

Novi : “Dhuli pas olo' kakabbhi.”

Salastarèna ghâpanèka sakabbhina kaluargana akompol, salaènna lis sè toju' neng tèras romana.

Pak Hadi : “Eñimma lis? lis marè ngakan yâ le?”

Fery : “Lis bâḍâ è tarèptèbhân Pak. Dhigghâl abdhina sè ngajhâghâ pak.”

Fery èntar ka lowar ngolok lis bân èbâkto ghâpanèka lis sareng Fery maso' ka dâlem.

lis : “Bâḍâ ponapa Pak?”

Pak Hadi : “Bâ'na la marè ngakan Is?”

lis : “Abdhina ghi'ta' lapar Pak, abdhina ghi' kennyang (pas ondhur).”

Pak Hadi : “Ya la ta'rapa. Abbâ bâ'na mè' ta' ngakan Fah?”

Ifah : “Abdhina ampon lastarè pak.” (sambi èntar ka dâpor)

Bu' Lima : “(Bu Lima ta palècok neng jeddìng, sèrana tabhebtor dâ' gheddhung) ađo..... ađotolong....”

Sakabhina keluargana kasambu', pas jhujhuk nyarè kennenganna bu' Lima sè athowat. È bânko ghâpanêka jughâ Ifah mangghii Bu' Lima kalengnger neng jeddìng.

Ifah : “Pak nèka' embu', Pak” (sambi nyandher dâ Bu' Lima)

Pak Hadi : “Astagfirullahaladzim.” (sambi negghu' sèrana Bu' Lima)

Pak Hadi lajhu abhâkta Bu' Lima ka kamar.

Pak Hadi : “Marah Fer bhâtoaghi ngangka.”

Fery : “Èngghi Pak!”

Neng jârèya pas akompol kabbhi Pak Hadi, Bu' Lima, Fery, Novi, Ifah sareng lis. Kabbhi anđi' kalakoan bâng sèbâng dâri Pak Hadi.

Pak Hadi : “Fah, ngala'aghi sap-osap sè bhersè bân aèng”.

Ifah : “Ènggi Pak!”

Pak Hadi : “Vi, ngala'aghi ob

- Ifah : “Abdhina, ampon nyapora èbhhu kabit dhimèn kantos samangkèn.”
 lis : “Abdhina, jughâ Bhu nyo'on sapora!”
 Bu' lima : “Iyâ na' dâ- pađâ.” (sambi patang sambhellut)
 Fery : “Abdhina jughâ Bhu. Abdhina segghut alabân ka ajunan.”
 Novi : “Engghi Bhu abdhina jhughâ.”
 Bu' lima : “Iyâ bi' sèngko' èsapora kakabbhi.” (sambi nangès)

Saamponna kadhâddiân ghâpanèka Pak Hadi sabhârundhut dhâddhi jhembhâr, tentrem, sarta tadâ' tongka' tadâ' dâi polè antarana ana' kabâllun sareng ana' kandungan otabâ ana' teppa'na. (Suhanda; metthèk dâri Majalla Jokotolè 2)

Latèyan 1

Èyatorè tèrowaghi sareng sakanca'an tek drama kasebbhut neng ađâ'na kellas akor sareng tatèngkana tokoh kalabân onđhâgghâ bhâsa sè saè !

Latèyan 2

Èyatorè karembhâk sakanca'an. Ka'angghuy apar

Latèyan 4

Jhâjhâl abhâdhi bang-sèbângnga 2 okara sè aghânḍhu' è bâbâ panèka!

1. Okara lako : _____

2. Okara nyandhâng : _____

Sangghemman Abâ' Dhibi'

Jhâjhâl parèngè tanḍhâ pacal (✓) jhâjhârbâ'ân sè èkaonèngè sampèyan!

No.	Torè Èmodhi sareng Sakanca'an	Ngaghâli	Ta' ngaghâli
1.	Abdhina ampon onèng carana abhidhâ'aghi drama tradisional (luddruk) sareng drama modern.		
2.	Abdhina ampon onèng alampa'aghi teks drama neng aḍâ'na kellas sareng sakanca'an.		
3.	Abdhina ampon onèng carana nalèktèghi ca'-oca' sè malarat neng teks drama.		
4.	Abdhina ampon onèng carana abhâdhi rèngkessan pessen akor sareng teks drama.		</

7. È bâbâ panèka aropa'aghi bâgiyân-bâgiyân dâlem drama otabâ luddruk, kajhâbhâna
 - a. adegan/ babak
 - b. notasi
 - c. dialog
 - d. alur
8. È bâbâ panèka tamaso' okara lako, kajhâbhâna
 - a. Sayuti alandû' neng sabâ
 - b. Rasima namen bhâko
 - c. Sakrani namen cabbhi
 - d. Aèng dhugghân èyènom bi' Ifah
9. Sè tamaso' okara nyanḍhâng èngghi panèka
 - a. Rasima asapowan è ampèr
 - b. Sakrani abhâreng alè'na ka Situbondo
 - c. Nasè' jhâghung èkakan bi' Alè'
 - d. Kaka' èntar ka pasar
10. È bâbâ panèka tamaso' dâ' ghun-tèngghun, kajhâbhâna
 - a. topèng
 - b. luddruk
 - c. katopprak
 - d. tahlil

b. Èyatorè aghâlimpo' sakanca'an palèng sakonè' lèma' orèng ka'angghuy abhâḍhi teks drama kalabân mèlè tema è bâbâ panèka!

1. Apalessèr ka pèngghir sèrèng
2. Arammèyaghi arè pahlawan nasional
3. Arammèyaghi hardiknas
4. Arabât bhâsa Madhurâ

Glosarium Parèbhâsan:

1. Dhâddhi dâjjal = Èkoca'aghi dâ' orèng sè lakona dhujân dhu-ngaddhu caca, lèbur apètènna.
2. Dhâddhi kaca mangghâlâ (bhânggâlâ)= Dhâddhi conto sè bhaghus.
3. Dhâddhi kaca kebbhâng = Nomer 354.
4. Dhâddhiyâ rebbhâ ta enḍâ' ngambhâ Nomer 350.
5. Dhâddhi sajhâmpel, sakètèng ta' andi' = Tekka'a sakonè' ta'andi' ongghu
6. Dhâ'-èddha' soko = La paḍâ ngartè sabellunna.
7. Dhâlâ jangger = Ekoca'aghi dâ' parabân sè ta' dhuli nemmo jhuchuân.
8. Dhâmar taḍâ' mènnya'na Ella sakarat, para' matèya.
9. Dhâng-adhâng ta' towap = Kalakoan sè bânne pantessa.
10. Dhek-adheggâ tasbhi = Orèng sè sanget èkparlo bâḍâna, ka'angghuy nyeppoè sèmo. (dhek-adhek = bâtes tong-bitonganna tasbhi)
11. Dhaghâng tona adhu'um bhâthè = Ngala' nyama, lèbur ka alemman.
12. Dhâghing tanèmpèl = Akompol bi' orèng sè bân

20. Dângdâng ngangghuy buluna merrak Paḍâ bi' nomer 370.
21. Dâ-paḍâ bettellen ang'o'an tolangnga bhândheng = Ang'o'an èdhukanè pangraja, èbândhing èkango'ngo' ra'yat. (bettellen = Tolangnga juko' sè nyangkot otabâ nyangsang è gherrungan).
22. Dâpor dhâddhi roma = Orèng sè asalla odi' senneng, pas odi malarat (mèskèn).
23. Phâs toma = Orèng sè cèttaggha raja, nangèng bâdhâna kènè (dhâs = endhas (jâbâ) = cètak, sèra).
24. Dâteng ta' agâlânon (ta' apangapora), molè ta' amèt = Ghâmpang padatengnga panyakèddhâ, nangèng dhuli bârâs.
25. Dèng-andèng to'ot = Sanajjhân ngalèng, nangèng katemmon kèya.
26. Dhingkol bhuru ngenceng (loros) = Orèng soghi anyar (bhuru soghi,
27. Dhir-ngèdhirraghi kasoghiyâna)
28. Dug-ngandung bhumè = Awwallâ mosèm nambhârâ' (ojhân)
29. Du'-nonḍu' cek-kocek = Ta' nampèghân pa-apa.
30. Du'-nonḍu' kocèng = Parieng-ennengnga bhâr-masabbhâr, sanyatana bâdha sè èeller
31. Du'-nonḍu' mènta tampar = Orèng alalakon sè ta' bânnya' caca.
32. Dung-tèdung ajâm = Patèdungnga orèng sè ta nyèddhâ ongghu, antara ngèding bì tèdung.
33. Dhurin amoso tèmon =

Bâbulângan 2

PEREKONOMIAN

Jhâman samangkèn sadhâjâna ghâ-arghâna bhârâng paḍâ
ongghâ kakabbhi, kong-langkong
sè akorsareng sandhâng tor pangan.
Ongghâna ghâ-arghâ panèka biyasana apandhuman ḍâ' kabâḍâ'anna
pasar sadhunnya sareng kabâḍâ'ân kurs dollar sè ampon dhâddhi
kaca kebbhâng. Mèlana è jhâman ḍhimèn sareng samangkèn
parbhidhâ'anna jhâu. Ngèrèng paḍâ kèn-kèkèn ka'angghuy
abâlânjhâ, manabi ta' pate parlo ajjhâ'
ngobângè bhârâng sè ta' paatè apèghuna.

Sumber Gambar: www.istock.com

Cap-Ocabhân:

1. Pakèkèn mon abâlânjhâ kala' saparlona bisaos, nyopprè ta' trapas oḍi'na
2. Sampèyan ajjhâ' sampè' lècèghân, ma' ta' èkoca' colo' binè'.

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi pada Teks Pidato berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pesan yang terkandung dalam Teks Pidato berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada Teks Pidato berbentuk audiovisual.
4. Peserta didik mampu mengidentifikasi ide pokok dan ide pendukung pada Teks Pidato yang dibaca dan dipirsa.
5. Peserta didik mampu menganalisis dan menelaah ca'-oca'/ okara lalongèt yang terdapat dalam Teks Pidato secara lisan.
6. Peserta didik mampu menulis Teks Pidato dengan menggunakan pilihan kata yang sesuai (bhâsa lalongèt) dan memperhatikan sistematika yang tepat, èjhâ'ân yang tepat, serta memperhatikan kepaduan antarparagraf.
7. Peserta didik mampu menyunting Teks Pidato dengan memperhatikan pedoman ejaan bahasa madhura dan kaidah kebahasaan (èjhâ'ân tor onḍhâgghâ bhâsa).

A. Èyatorè Mèyarsa'aghi

1. Ponapa Sampèyan ngaghâli bhidhâna pidato sareng ceramah?

2. Ponapa Sampèyan ngaghâli carana apidato?

Parlo Èkaghâli Saè:

Neng lalampa'an panèka, ngèrèng sampèyan sakanca'an maos du'a' ḍhimèn ka

sadhâjâ dhusa kaulâ, manabi bâđâ tor-ator sê korang sondhuk mongghu pangghâliyânèpon, ta' langkong nyo'ona saporâ sê tađâ' engghâna.

Wâssalamu'alaikum wârahmatullahi wâbârokatuh.

Latèyan 1

Èyatorè jhârbâ'âghi aghânđhu' informasi (bhâr-kabhâr) ponapa neng tokèlan pidato kasebbhut!

Latèyan 2

Èyatorè jhârbâ'âghi aghânđhu' pessen ponapa tokèlan pidato kasebbhut!

Latèyan 2

Jhâjhâl nyarè ca'-oca' sê malarat neng tokèlan pidato kasebbhut. Lajhu sarè artèna neng đâlem kamos bhâsa Madhurâ!

pèkkèran ka' dinto sanget èkabhuto sareng sadhâjâna bârghâ. Mèlana è jhâman samangkèn bârghâ ce' ngarebbha ka'angghuy èparèngè kasehadhân gratis. Amargha sadhâjâna obhât ampon larang kakabbhi.

Sè kapèng tello' bâdâna bhântowan bân èsadiya'aghina kalakoan sè ampon èkakareb sadhâjâ maghâsarè ka'angghuy barghâ sè ampon sadhajana angrasa kakorangan, kong-langkong da' se èsambhât orèng mèskèn. Orèng sè ampon angrasa ta' andi' paponapa. Ka'dinto kodhu èbhânto, kong-langkong dâ' bapak sè bennnang sopajâ'â parduli dâ' magharsarena se ampon dhâddhi kawajibhâna sabbhân arèna.

Para rabu sadhâjâ sè paqâ parjhughâ.

Sadhâjâna tareka akadhi è attas kasebbhut akor sareng cab-ocahanna oreng Madhurâ, èngghi ka'dinto ghutong rojhung satatangghaan nojjhu kabadâan sè aman tor tarteb. Pramèla dâri ka'dinto bâdâna pidato se sanget rèngkes ka'dinto ka'angghuy nyèptaaghi aobâna akhlak sè beccè' tor se haghus nojjhu pendidighân sè berkualitas.

Para rabu sadhâjâ sè paqâ parjhughâ.

Rèngkes è

Latèyan 1

Èyatorè maos pidato kasebbhut neng aḍâ'na kellas, salastarèna èmaos lajhu karembhâk sareng sakanca'an, jâwâb pètanya è bâbâ panèka akor sareng teks pidato kasebbhut!

1. Jhâjhâl jhâbâ'aghi sè ka'dimma sè tamaso' salam pamokka', èssèna pidato, sareng salam pènotop!

2. Jhâjhâl tantowaghi ide pokok otabâ pokeddhâ èssèna pidato kasebbhut!

3. Jhâjhâl jhârbâ'aghi pessen sè bâḍâ neng pidato kasebbhut!

Latèyan 2

Èyatorè

Angrasa bhunga ka'angghuy terros maponjhul nyama Madhura sè èndhâ. Malanggheng bhudhâjâ Madhurâ. Ka'dinto mênangka rèngkessân dâri pidato bhâdhân kaulâ. Salam sèttong dârà.

Kacèpot ghulâna mèra, sala lopot nyo'on sapora.

Wassalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Latèyan 1

Èyatorè maos pidayo kasebbhut akor sareng tata carana apidato è yaḍâ'na kellas, salastarèna apidato, kanca sè laèn aparèng sangghemman akor sareng èssèna pidato sareng pessen sè bâḍâ è dâlemma!

Latèyan 2

Èyatorè aghâlimpo' sakanca'an, palèng sakonè' tello' orèng ka'angghuy abhâk-rembhâk nalèktèghi pidato sè abhul-ombhul "Malanggheng Bhudhâjâ Madhurâ" ka'angghuy nalèktèghi tor nyunting otabâ marèksanè bhâsa sè èghuna'aghi ponapa ampon saè mènorot onḍhâgghâ bhâs

Latèyan 3

Jhâjhâl parèngè tanḍhâ pacal (√) neng kolom sè sorop salastarèna Sampèyan nalèktèghi pidato sè abhul-ombhul “Malanggheng Bhudhâjâ Madhurâ” !

No.	Macemma Oca'	Oca' Lako	Oca' obâ'ân
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

Aghuna'aghi Okara Alèsan (bahasa Indonèsana kalimat transitif)

Okara panèka marlowaghi objèk. Opama:

1. Sayuti ngakan kacang
2. Sakrani ngakan rotè

Aghuna'aghi Okara Ta' Alèsan (bahasa Indonèsana kalimat intransitif)

Tojjhuwânnèpon sopajâ kita ghâdhuwân kakowadhân tor ngorangè dhâ-tandhâ manabi ècapo' virus COVID-19. Kalabân sapanèka, èyarep virus COVID-19 dhuli ngallè, obus, tor lobar kantos kita bisa alako akadhi kapid dhimèn.

Para rabu se samè molja,

Saka'dinto sè bisa èyatorraghi bhâb parlona taat dâ' protokol kasèhadhân ka'angghuy ngorangè sabâbbhâ virus COVID-19. Malar moghâ kita sadhâjâ ros-terrosan èparèngè kasèhadhân tor èjhâuwâghiyâ dâri virus COVID-19. Nyo'ona saporâ manabi bâdâ kakalèrowan. Nyo'ona saporâ manabi bâdâ pamator sè korang sondhuk. Mator sakalangkong.

Wassalamu'alaikum Wr. Wb.

Latèyan 1

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy ajhârbâ'aghi ponapa èssèna bhâ-kabhâr pidato sè abhul-ombhul “Nyegghâ Virus Covid-19” tor pangghi'i pessen ponapa sè bâdâ neng pidato kasebbhut!
